

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 14. jūlijā
(OR. en)

11854/23

GAF 23	DEVGEN 148
FIN 788	EJUSTICE 33
AGRIFIN 85	EMPL 380
CADREFIN 107	ENFOCUSTOM 88
COH 60	ENFOPOL 338
COMPET 764	ENV 854
CYBER 187	FISC 169
DATAPROTECT 199	RELEX 896

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2023. gada 11. jūlijs

Saņēmējs: Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre *Thérèse BLANCHET*

K-jas dok. Nr.: COM(2023) 405 final

Temats: KOMISIJAS PAZIŅOJUMS
Komisijas stratēģijas krāpšanas apkarošanai rīcības plāns -
pārskatīšana 2023. gadā

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2023) 405 *final*.

Pielikumā: COM(2023) 405 *final*

Briselē, 11.7.2023.
COM(2023) 405 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI, REĢIONU KOMITEJAI UN
REVĪZIJAS PALĀTAI**

Komisijas stratēģijas krāpšanas apkarošanai rīcības plāns - pārskatīšana 2023. gadā

{SWD(2023) 245 final}

1. IEVADS

ES saskaras ar lielām problēmām, tostarp inflāciju, atveseļošanu pēc pandēmijas, klimata pārmaiņām un agresijas karu pret Ukrainu. Šādas problēmas rada milzīgu slogu ES budžetam. Tāpēc vairāk nekā jebkad agrāk ir svarīgi, lai budžets būtu labi aizsargāts un lai ES līdzekļi sasniegtu paredzētos saņēmējus. Ja tas netiek darīts, tiek mazināta uzticēšanās ES iestādēm un ES kopumā.

Nemot vērā iepriekš minēto, tagad ir piemērots laiks, lai izvērtētu Komisijas centienus apkarot krāpšanu un pārkāpumus un sniegtu jaunu impulsu šādiem centieniem.

Lai gan ES budžeta aizsardzība ir ES un tās dalībvalstu kopīga atbildība¹, Eiropas Komisijai ir vadošā loma standartu noteikšanā un šīs dalītās atbildības satvara izveidē. Svarīgs instruments šīs lomas īstenošanai ir Komisijas stratēģija krāpšanas apkarošanai (KSKA) un tai pievienotais rīcības plāns; pēdējais tika pieņemts 2019. gada aprīlī².

2019. gada KSKA ir norādīts, ka rīcības plāns tiks attiecīgi pārskatīts un grozīts. Šodien jaunā realitāte, ar ko saskaras Komisija savos centienos aizsargāt ES budžetu, prasa šādu pārskatīšanu. Mērķis ir izstrādāt mērķtiecīgu un iedarbīgu rīcības plānu, lai risinātu pieaugošās problēmas, ar kurām ES saskaras krāpšanas apkarošanas jomā, vienlaikus balstoties uz darbu, kas paveikts saskaņā ar 2019. gada rīcības plānu.

Tāpat kā iepriekšējam rīcības plānam, šā pārskatītā rīcības plāna mērķis ir stiprināt visas krāpšanas apkarošanas cikla daļas: novēršanu, atklāšanu, izmeklēšanu un labošanu. Tas papildina vairākas citas nesenās vai notiekošās politikas iniciatīvas, piemēram, priekšlikumu par starpiestāžu ētikas struktūru³, pretkorupcijas paketi⁴, notiekošo Finanšu regulas pārstrādāšanu⁵, tiesiskuma mehānismu⁶ un nosacītības režīmu⁷.

Tas arī papildina neatkarīgo izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) un Eiropas Prokuratūra (*EPPO*).

Šim paziņojumam ir pievienots pārskatītais rīcības plāns.

2. PĀRSKATĪTĀ RĪCĪBAS PLĀNA SAGATAVOŠANA

Pārskatītais rīcības plāns ir tapis plašā Komisijas iekšējās apspriešanās procesā, jo īpaši izmantojot Krāpšanas novēršanas un atklāšanas tīklu (*FPDNet*), kurā ir pārstāvēti visi Komisijas dienesti un izpildaģentūras. Procesu vadīja *OLAF* kā Komisijas vadošais dienests krāpšanas apkarošanas jomā un *FPDNet* priekšsēdētājs. Šā apspriešanās procesa galvenais secinājums ir tāds, ka, lai gan 2019. gada KSKA joprojām ir spēkā, pievienotais rīcības plāns ir jāatjaunina vairāku iemeslu dēļ.

Pirmkārt, 2019. gada rīcības plāna īstenošana lielā mērā ir pabeigta. Līdz šim 60 no 63 darbībām ir vai nu pabeigtas, vai arī atkārtotojas vai pastāvīgu darbību, piemēram,

¹ LESD 325. panta 1. punkts.

² COM(2019) 196 final un SWD(2019) 170 final.

³ COM(2023) 311 final

⁴ JOIN(2023) 12 final, COM(2023) 234 final / 2023/0135(COD).

⁵ COM(2022) 223 final.

⁶ COM(2019) 163 final, COM(2019) 343 final.

⁷ Regula (ES, Euratom) 2020/2092.

mācību, gadījumā – tiek īstenotas⁸. Ir vajadzīgi jauni pasākumi, lai nodrošinātu ilgstošu progresu krāpšanas apkarošanas jautājumos.

Otrkārt, kopš 2019. gada ir notikušas vairākas svarīgas norises, tostarp ir sākusi darboties jauna 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēma (DFS), ir uzsākts *NextGenerationEU* un Atveseļošanas un noturības mehānisms (ANM), un darbību ir uzsākusi *EPPO*.

Lai sagatavotos rīcības plāna pārskatīšanai, *OLAF* izvērtēja 2019. gada rīcības plāna īstenošanu, veicot aptauju Komisijas dienestos un izpildaģentūrās. Saskaņā ar aptauju 2019. gada rīcības plāna visnoderīgākie pasākumi ir saistīti ar apmācību un informētības palielināšanu ar krāpšanu saistītos jautājumos, uz IT balstītu krāpšanas novēršanas rīku stiprināšanu, *FPDNet* darbu un krāpšanas apkarošanas stratēģiju uzlabošanu.

Izvērtējumā tika sniegtas arī daudzas idejas par jaunām darbībām, kas jāiekļauj pārskatītajā plānā, īpaši par datizraces un citu IT rīku izmantošanu, sadarbību ar *EPPO* un decentralizētajām aģentūrām.

Turklāt *OLAF* ir apkopojis un analizējis galvenos krāpšanas riskus, ko apzinājuši Komisijas dienesti un izpildaģentūras, lai noteiktu visbiežāk sastopamos un būtiskos krāpšanas riskus. Tika konstatēti šādi galvenie krāpšanas riski:

- deklarāciju un dokumentu viltošana saistībā ar iepirkumu, dotācijām un administratīvajiem izdevumiem;
- dubultais finansējums;
- interešu konflikts, korupcija, favorītisms vai slepena vienošanās;
- iekšējās informācijas ļaunprātīga izmantošana;
- plaģiātisms;
- nesamērīga ietekme;
- neuzticami partneri;
- nepamatota piekļuve IT ierīcēm, sistēmām, bankas kontiem un uzlaušana.

Svarīgi pārskatītā rīcības plāna materiālu avoti ir arī Eiropas Parlamenta ikgadējās rezolūcijas par ES finanšu interešu aizsardzību⁹, Eiropas Revīzijas palātas īpašie ziņojumi, kā arī *OLAF* veiktās izmeklēšanas.

Divpusējās un daudzpusējās sanāksmēs un rakstiskās apspriedēs ar Komisijas dienestiem un izpildaģentūrām *OLAF* apkopoja vairāk nekā 200 ideju par to, kādas jaunas darbības jāiekļauj un kādas darbības būtu jāturpina no 2019. gada rīcības plāna.

Darbību galīgās atlases un formulēšanas pamatā ir mērķis izstrādāt mērķtiecīgu un iedarbīgu rīcības plānu. Turklāt, ņemot vērā atjaunošanas un inovācijas nepieciešamību, ir tikusi uzsvērta nepieciešamība pēc nepārtrauktības. Prioritāte ir piešķirta darbībām, kas saistītas ar jaunām norisēm, un darbībām, ar kurām novērš būtiskus krāpšanas riskus.

3. PĀRSKATĪTĀ RĪCĪBAS PLĀNA SEPTIŅAS TĒMAS

⁸ Dažas atlikušās darbības bija jāatjaunina.

⁹ Jo īpaši Eiropas Parlamenta 2023. gada 19. janvāra rezolūcija (P9_TA(2023)0018) un 2022. gada 7. jūlija rezolūcija (P9_TA(2022)0300).

44 darbības ir sagrupētas septiņos tēmās, kas atspoguļo Komisijas prioritātes cīņā pret krāpšanu.

1. Veicināt digitalizāciju un IT rīku izmantošanu krāpšanas apkarošanai

Apspriešanās procesā tika secināts, ka digitalizācijai vajadzētu būt svarīgai Komisijas prioritātei, virzot uz priekšu savu krāpšanas apkarošanas programmu. Proti, ir vajadzīgs vairāk korporatīvu IT risinājumu, lai cīņu pret krāpšanu padarītu efektīvāku un iedarbīgāku. Tāpēc Komisija turpinās pētīt iespējas palielināt digitalizāciju un sadarbību. Ir arī jāturpina stiprināt un paplašināt esošo IT rīku, piemēram, *Arachne*¹⁰, *EDES*¹¹, *SUMMA*¹² un *IMS*¹³, izmantošanu krāpšanas novēršanai, atklāšanai un izmeklēšanai. Topošais korporatīvais *Arachne* rīks tiks izstrādāts riska novērtēšanai un datizrači visos pārvaldības veidos, savukārt *OLAF* pētīs digitālās iespējas, lai labāk komunicētu par savām izmeklēšanām ar citiem Komisijas dienestiem un izpildaģentūrām.

2. Atbalstīt dalībvalstis Atveseļošanas un noturības mehānisma, kohēzijas, lauksaimniecības un zivsaimniecības fondu aizsardzības stiprināšanā

ANM ir jauns instruments ar īpašiem kontroles un krāpšanas apkarošanas mehānismiem. Tāpēc īpaša uzmanība jāpievērš tam, lai nodrošinātu, ka nepaliek neatklātas nepilnības vai neaizsargātība pret krāpšanu. Tāpēc Komisija turpinās centienus novērst un atklāt ANM krāpšanu, īpaši rūpīgi analizējot riskus, kas saistīti ar krāpšanu, korupciju, dubultu finansējumu un interešu konfliktu, un veicot revīzijas, kas vērstas uz ES finanšu interešu aizsardzību. Dalītas pārvaldības jomā Komisijai ir svarīga loma, jo īpaši sniedzot atbalstu un norādījumus dalībvalstīm par virkni jautājumu, piemēram, par krāpšanas apkarošanas stratēģiju izstrādi un ziņošanu par pārkāpumiem un krāpšanu Pārkāpumu pārvaldības sistēmā (*IMS*). Rīcības plānā paredzēts, ka Komisijas dienesti, uz kuriem attiecas dalīta pārvaldība, un *OLAF* pastiprinās savu mērķtiecīgo atbalstu dalībvalstu iestādēm.

3. Pastiprināt līdzekļu aizsardzību netiešā pārvaldībā un ārējo attiecību jomā

Netiešā pārvaldībā esošo līdzekļu aizsardzība ir uzticēta partnerorganizācijām. Tomēr Komisija joprojām ir atbildīga, un tai ir jāgarantē šādu līdzekļu augsta līmeņa aizsardzība. Tāpēc īstenošanas partneriem sistemātiski jāziņo Komisijai par konstatēto krāpšanu. Šajā nolūkā Komisija nodrošinās lielāku atbalstu un izpratnes veidošanu, kas paredzēta šādiem partneriem, vienlaikus uzstājot uz to juridiskajām saistībām sadarboties.

4. Stiprināt ES spēju apkarot krāpšanu muitas jomā un aizsargāt ES ieņēmumus

Lai palielinātu ES spēju efektīvi apkarot krāpšanu muitas jomā, svarīga nozīme ir analītiskajiem instrumentiem un datu apmaiņai. Komisija turpinās pilnveidot šādus analītiskos instrumentus un palielinās datu apmaiņu. Lai aizsargātu no zaļā kursa izrietošos ieņēmumus, Komisija ievieš pasākumus, kuru mērķis ir līdz minimumam samazināt

¹⁰ *Arachne* ir integrēts IT rīks riska novērtēšanai, datizrači un datu bagātināšanai, kas izstrādāts, lai palīdzētu vadošajām iestādēm veikt administratīvās kontroles un vadības pārbaudes struktūrfondu jomā. *Arachne* var izmantot, lai novērtētu riskus, īpaši saistībā ar dubultu finansējumu un interešu konfliktu.

¹¹ *EDES* ir agrīnas atklāšanas un izslēgšanas sistēma, kas izstrādāta, lai nepieļautu, ka neuzticamas personas un vienības saņem ES līdzekļus tiešā un netiešā pārvaldībā.

¹² *SUMMA* ir Eiropas Komisijas centrālā finanšu sistēma, kas izstrādāta, lai aizstātu pašreizējo sistēmu *ABAC*.

¹³ *IMS* ir pārkāpumu pārvaldības sistēma, kas izstrādāta, lai ES dalībvalstis un kandidātvalstis varētu izpildīt savu juridisko pienākumu ziņot Komisijai par pārkāpumiem saistībā ar izdevumiem. Pamatojoties uz *IMS* datiem, Komisija veic operatīvo un stratēģisko analīzi un publicē gada ziņojumu par Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzību.

krāpšanas riskus, kas saistīti ar oglekļa ievēdkorekcijas mehānismu, ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu un citiem jauniem pašu resursiem.

5. Stiprināt ES krāpšanas apkarošanas struktūru

ES krāpšanas apkarošanas struktūrā ir liels skaits dalībnieku, kuriem ir jāsadarbojas koordinēti, lai pēc iespējas aizsargātu ES finanšu intereses. Tā kā krāpšanas apkarošanas vide kļūst arvien sarežģītāka un krāpnieki kļūst gudrāki, sadarbība un koordinācija pāri organizatoriskajām robežām ir svarīgāka nekā jebkad agrāk. Lai apkarotu krāpšanu, Komisija turpinās attīstīt sadarbību ar galvenajiem partneriem, piemēram, dalībvalstu iestādēm un *EPPO*. Tā arī palielinās atbalstu decentralizētām aģentūrām un kopuzņēmumiem, aizsargās pētnieciskos žurnālistus kā svarīgu informācijas avotu un pētīs iespēju palielināt pilsoniskās sabiedrības iesaisti cīņā pret krāpšanu.

6. Pastiprināt Komisijas krāpšanas apkarošanas pārvaldību un uzturēt augsta līmeņa koordināciju un sadarbību starp Komisijas dienestiem un izpildaģentūrām

Lai gan ir panākts ievērojams progress krāpšanas apkarošanas pārvaldības stiprināšanā un koordinācijas, sadarbības un procesu uzlabošanā Komisijā, šādi centieni ir jāturpina un jāpastiprina mērķjomās, lai ilgtermiņā saglabātu efektivitāti un lietderību. *OLAF* turpinās atbalstīt Komisijas dienestus un izpildaģentūras, izmantojot *FPDNet* un konsultācijas par krāpšanas apkarošanas stratēģijām. Turklāt krāpšanas apkarošanas politika ir jāskata plašākā ES politikas kontekstā. Krāpšanas apkarošanas apsvērumi ir vēl vairāk jāintegrē citās politikas jomās, kas ir cieši saistītas ar krāpšanas apkarošanu, piemēram, korupcijas apkarošana un tiesiskums, un jāturpina izmantot sinerģijas.

7. Stiprināt ētikas un krāpšanas apkarošanas kultūru Komisijā

Joprojām ir jāstiprina Komisijas darbinieku zināšanas un augsta līmeņa informētība par ētikas un krāpšanas apkarošanas jautājumiem. Krāpšanas apkarošanas un ētikas apsvērumiem vajadzētu būt dabiskam refleksam visiem Komisijas darbiniekiem, jo īpaši tiem, kuru uzdevumi ir saistīti ar ES līdzekļu pārvaldību vai kontroli, kā arī Komisijas locekļiem. Komisija pakāpeniski pastiprinās apmācību un izpratnes veidošanu par ētiku un krāpšanas apkarošanu holistiskā veidā, jo abi temati ir savstarpēji saistīti. Komisija arī stiprinās krāpšanas apkarošanas zināšanu bāzi un integrēs krāpšanas apkarošanas apsvērumus darbā pieņemšanas procesā.

4. PĀRSKATĪTĀ RĪCĪBAS PLĀNA ĪSTENOŠANA UN UZRAUDZĪBA

OLAF koordinēs un uzraudzīs pārskatītā rīcības plāna īstenošanu un regulāri informēs Komisijas Korporatīvās pārvaldības padomi par progresu. Lai nodrošinātu ilgstošus centienus samazināt krāpšanu ES budžetā, *OLAF* sadarbosies ar Komisijas dienestiem un izpildaģentūrām, lai nodrošinātu, ka attiecīgās darbības tiek atspoguļotas dienestu līmeņa krāpšanas apkarošanas stratēģijās, pārvaldības plānos un gada darbības pārskatos.

Katru gadu Komisija ziņos pārējām ES iestādēm un sabiedrībai par pasākumiem, kas veikti ES līmenī un dalībvalstīs, lai aizsargātu ES finanšu intereses, tostarp par rīcības plāna īstenošanu. Iekšēji tiks izstrādāti rādītāji, lai sekotu līdzi progresam.

Tāpēc Komisija nodrošinās, ka krāpšanas apkarošanas darbību rezultāti tiek darīti pieejami sabiedrībai. Tam būtu jāpalīdz vairot iedzīvotāju uzticēšanos ES iestādēm un nodrošināt, ka cīņa pret krāpšanu joprojām ir viena no ES politiskās darba kārtības prioritātēm.

Pārskatīto rīcības plānu īstenoš 2023.–2026. gadā, un vajadzības gadījumā to var grozīt.